

Adventus znamená příchod

Začali jsme prožívat čas očekávání příchodu Dítěte, které vytrhuje ze všednosti každého člověka. Malé batole, sobě vlastní nevinností, krásou a bezmocností, způsobuje, že se stáváme citlivějšími, otevřenějšími a vůbec lidštvějšími pro dobro a potřeby druhých. O to více, jedná-li se o očekávání příchodu dítěte Ježíš.

V období osobního rozlišování a poznávání vlastního povolání, v našem česko-slovenském jezuitském noviciátě, je slovo *adventus* prožíváno asi mnohem intenzivněji nejen na začátku liturgického roku. Očekávání potvrzení a upevnění osobního povolání je opravdovým darem, který dává jedině ten, který nás volá – Bůh. Očekávání jeho příchodu, kdykoliv, je podmínkou, že jeho hlas zaslechneme a poznáme. Kdo jednou tento hlas zakusí a prožije, snadněji ho pozná mezi mnoha jinými, přestože promlouvá různým způsobem.

Přeji vám všem, abyste poznávali a zakoušeli hlas Božího Dítěte v těchto dnech adventu, abyste snadněji poznávali jeho příchod v mnohých osobních událostech, věcech a situacích, které vám nový rok 2012 přinese.

Jan Alšg

Ignaciánská spiritualita a laici

Vývoj autentické spirituality laických křesťanů, odlišné od spirituality kněží a řeholníků, provázejí stálé obtíže. První z nich je široce rozšířená domněnka, že být knězem či řeholníkem je objektivně vznešenější, a lepší než být laikem.

Na povolání kněží a řeholníků se pohlíží jako na úplnější, cílevědomější závazek svatosti, následování a poslání. Mluvíme-li či modlíme-li se za „povolání“, myslí tím mnozí výlučně kněze a řeholníky, jako by oni měli jediné či základní křesťanské povolání. V důsledku toho mnoho vynikajících angažovaných laických křesťanů věří a pociťuje zcela mylně, třebaže pochopitelně, že jsou druhořadí členové církve a království Božího, i když je takových členů 99 %. 2. vatikánský koncil se snažil opravit tento mylný pohled na postavení laiků v církvi tím, že zdůraznil královské kněžství všech věřících, obecné povolání ke svatosti a podíl na poslání církve, který náleží všem pokřtěným křesťanům; skutečnost však dokazuje, že tato perspektiva ještě nebyla všeobecně přijata a asimilována.

Další mylný předpoklad, který rozvoj živé laické spirituality ztěžuje, se týká důležitosti modlitby pro růst ve svatosti. Obecně se předpokládá, že více modlitby znamená více svatosti; že má-li být člověk svatý, musí strá-

vit dlouhou dobu na modlitbách, a že délka času věnovaného modlitbě je jistým způsobem mírou jeho svatosti. Tento pohled možná pochází z faktu, že většina kanonizovaných světců se v určitém období svého života hodně modlila. A právě tento aspekt jejich života je pro ostatní z nás zdůrazňován jako příklad. Dopad, který to na laiky má, se podobá tomu, co jsem popsal předtím. Když skutečně nemají čas či příležitost k déletrvajícím modlitbám, cítí se provinilí, úzkostliví a druhořadí kvůli vžitému předpokladu, že svatost a plně angažované následování nejsou skutečně možné bez pravidelných dlouhých modliteb.

Individuální cesta modlitby

Ignaciánská tradice tento poslední předpoklad zpochybňuje. Modlitba, následování a svatost jdou samozřejmě dohromady. Ale důraz se v ignaciánské spiritualitě klade na odkrývání přítomnosti a činnosti Boží v každodenních podmínkách a na naši odpověď na ni. Modlitba je k tomu samozřejmě nutná, ale její množ-

ství a druh je pro každého věci osobní volby a takového vedení, jaké je potřebné a nutné. Základní tendencí je integrovat modlitbu do zbytku života.

Jedním z hlavních činitelů, který při volbě doby a stylu modlitby bere me v úvahu, je stanovení takového modelu života, který je v našich podmínkách realisticky možný. Bůh před nás nestaví cíle a programy, kterých nemůžeme dosáhnout. Přichází k nám a my jej následujeme v konkrétních podmínkách každého dne a právě skrze tyto okolnosti nás Bůh posvěcuje.

Třetí problém laické spirituality souvisí s tvrzením, že ty nejlepší formy modlitby a askeze pro laiky jsou adaptace (či dokonce jen zředěné podoby) řádových modelů. Existuje mnoho důkazů, že mnoha laikům skutečně pomohly. Avšak přebírání pravidel života „odjinud“ má občas škodlivé důsledky. Nutit laika do režimu, který mu není vlastní, a do duchovní formy, která se pro něj nehodí, je překážkou růstu. Takový postup může v člověku snadno vzbudit pocity viny a selhání před Bohem, pokud taková osoba z nedostatku dobrého vedení či jiných modelů přijme „pravidla života“ řeholního či monastického charakteru a pak shledá, že je vlastně nemůže žít. Křesťanské následování a svatost laiků nejsou míněny jako méně angažovaná verze kněžského, řeholního či klášterního

života. Musejí spíš vycházet z komplexních podmínek, v nichž se laici nacházejí.

Laická spiritualita

Věřím, že ignaciánská tradice může být odpovědí na tyto obtíže. Stojí za to si povšimnout, že sám Ignác byl po větší část svého života laikem. Svá kněžská studia začal, až když se blížil ke čtyřicítce, a většinu rozhodujících zkušeností, které zformovaly jeho spiritualitu, získal jako laik. Ignaciánská spiritualita nevyžaduje zvláštní prostředí, jako je mužský či ženský klášter, ani nepotřebuje pevně stanovený způsob modlitby a asketických praktik (samozřejmě s výjimkou specifického prostředí duchovních cvičení). Každému otevírá cestu do společenství Ježíšových učedníků a do Božího království. Není to monastická ani kněžská spiritualita. Třebaže se Ignác posledních patnáct let svého života věnoval zakládání Tovaryšstva, jehož většina členů jsou kněží, jezuité tvoří jen jednu historickou formu ignaciánské spirituality. Člověk nemusí být knězem či řeholníkem, natožpak jezuitou, aby žil ignaciánskou spiritualitu. Je to zvláštní způsob křesťanského života otevřený pro lidi jakéhokoliv stavu – laiky i kněze, manžele i svobodné, muže i ženy. Netvrdíme ovšem, že přitahuje každého; to jistě ne, a ani to tak nebylo myšleno.

Ignácův přístup je proto tak pružný a široce přitažlivý, že pomíjí děle-

ní na laiky, kleriky a řeholníky, a obrací se na lidskou osobu a její základní vztah k Bohu, k ostatním lidem a ke stvořenému světu, do něž jsme Bohem postaveni, a dává podněty k většímu citovému přilnutí k Ježíšově osobě.

Každému dává prostředky, jak se naučit „nacházet Boha ve všech věcech“, odpovídat na vedení Ducha Božího ve všech okolnostech jedinečného osobního života, ať je sebekomplikovanější a sebevíc naplněný bolestí a utrpením. Všechny tyto prvky jsou podnětem k následování a růstu ve svatosti.

V tom spočívá základní přitažlivost ignaciánské spirituality pro křesťany všech stavů. Někdy se říká, že úlohou laiků, na rozdíl od kněží a řeholníků, je pracovat v prostředí světského království. Ale ignaciánské spiritualitě, jak už jsem ji popsal, je naprosto vzdáleno dělení na světská

a posvátná místa či období života. Ve skutečnosti ukazuje na Boží přítomnost i v těch nejsvětějších a zdánlivě bezbožných situacích. Nabízí komukoli z nás příležitost uvidět ve vlastní minulosti a životních okolnostech svůj způsob následování Krista a činit rozhodnutí, která naši přítomnost i budoucnost zformují v souladu s ní i s tím, co zakoušíme jako svou nejautentičtější pravdu. Tímto způsobem mohou být integrována naše nejhlubší přání, týkající se nás samých či našich nejbližších, naše aspirace a vize společnosti i světa, do něž nás Bůh postavil, naše touha po Bohu. Tak nám ignaciánská spiritualita nabízí šanci postoupit k plnější integraci modlitby a života, ke změně a růstu vlivem evangelia a Ducha Božího, který vede, sílí a tvoří každý den.

*Z knihy Davida Lonsdala SJ
Eyes to see ears to hear;
převzato z bulletinu Jezuité 1993, č. 5*

Křesťanské následování a svatost laiků nejsou míněny jako méně angažovaná verze kněžského, řeholního či klášterního života
(Foto Ivan Dobrovolský)

Jezuitská pastorec studentů

Univerzitní pastorec dnes patří k základním prioritám jezuitského řádu.

U nás se toto jeho působení znovu obnovilo brzy po sametové revoluci a bylo na mnoha místech úzce spojeno s Vysokoškolským katolickým hnutím, jež po roce 1989 postupně vznikalo v největších univerzitních městech. Jezuité byli u zrodu tohoto hnutí v Brně a Olomouci a na obou místech také dodnes působí.

Dnes je možné prakticky v každém univerzitním městě narazit na společenství studentů, kteří chtějí dělat něco společně a nabízejí pestrý program i ostatním. Činnost v menších městech leží spíše na iniciativě členů dané studentské skupiny, ve větších městech jsou aktivity více centralizované a často úzce spojené s tamějším Vysokoškolským katolickým hnutím (dále jen VKH). To je registrováno jako občanské sdružení, což do jisté míry určuje způsob jeho fungování.

Na podzim 2002 bylo dokonce po řadě neformálních setkání členů vysokoškolských subjektů v Praze, Brně a Olomouci založeno VKH ČR. Kontakty mezi místními hnutími existovaly od začátku devadesátých let, a proto je vznik celostátního sdružení zastřešujícího všechny místní subjekty přirozeným rozvojem vzájemné spolupráce. Na podzim 2004 do něho bylo přijato i VKH

Ostrava a dobré vztahy fungují i se studenty ve Zlíně a v Hradci Králové nebo i s dalšími univerzitními městy.

Jezuité a brněnské eSCéčko

Ale vraťme se ještě na okamžik do minulosti. Po pádu komunismu vznikla v Brně na Kamenné ulici nová jezuitská komunita. Kromě tehdejšího představeného P. Františka Lízny se do ní přesunul i P. Josef Blaha, určený právě pro pastorec vysokoškolských studentů. Ten ve spolupráci s brněnským VKH začal v kostele Nanebevzetí Panny Marie pořádat pravidelné pondělní studentské mše, po kterých zpravidla následovaly přednášky pozvaných hostů. Otec Blaha také na Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií VUT nebo na Právnické fakultě MU vedl nejrůznější semináře, například o Biblii, světových náboženstvích nebo dějinách filozofie. Kromě toho se rád setkával se studenty na koležích při individuálních

rozhovorech či doprovázení modlitebních skupin.

Mezitím se na Kozí ulici, v centru moravské metropole, stavěl zbrusu nový dům. Ten byl zcela dokončen na konci roku 1996 a v jeho prostorech našlo své zázemí i Studentské centrum (eSCéčko). To VKH založilo již v roce 1993 jako zázemí k lepší službě brněnským studentům. V centru byla od začátku knihovna s čítárnou a čajovnou nebo místo k setkáním či menším výstavám. Mezitím po P. Blahovi přebрал starost o vysokoškolačky P. Josef Kuře, který se právě vrátil z postgraduálních studií v Innsbrucku a v Brně zůstal až do roku 1999. V letech 1999–2004 jej vystřídal P. Pavel Koudelka a pak už přišel P. Josef Stuchlý. Ten v Brně působí dodnes, byť v létě 2010 pře-

vzal funkci brněnského studentského kaplana jeho mladší spolubratr P. Miroslav Herold.

Činnost jezuitů v Brně je dodnes velmi úzce provázaná s VKH a lze si jen těžko představit, že by bylo možné tyto dva subjekty od sebe oddělit. Středem pastorače jsou nadále studentské mše v jezuitském kostele, po nichž následuje možnost k neformálnímu setkání ve Studentském centru nebo beseda s hostem. Kromě toho v nabídce brněnského VKH nechybí výstavy, literárně-hudební pásma, přednášky, sportovní utkání, sociální aktivity či ranní snídaně. Ze společenských akcí nesmíme zapomenout na „Mecheche“ na konci liturgického roku a tradiční ples VKH před začátkem postní doby. K duchovním akcím patří exercicie pro studenty,

Jezuité působící
v univerzitní pastorači.
Zleva otcové Herold,
Vacík a Regner
(Foto Martin Staněk)

adorace, poutě nebo hojně navštěvované rorátní mše v adventní době.

Olomoucká akademická farnost

Mnozí si záhy po převratu uvědomili, že je třeba najít někoho, kdo by se mohl pastoračně věnovat i olomouckým studentům. Už v roce 1992 se tak na Velehradě otevřeně začalo jednat o tom, zda by jezuité nemohli převzít péči i o ně. Mezitím vzniklo a začalo se i v Olomouci rozvíjet VKH, u jehož zrodu stál student medicíny Josef Kořenek.

Prvním studentským kaplanem se pak od dubna 1993 stal P. Michal Altrichter, který ze sklepního bytu v činžovním domě v ulici Na Hradě učinil ohnisko veškerého dění. Vysokoškolských kaplanů se pak v tomto městě vystřídalalo několik, včetně současného jezuitského provinciála P. Františka Hylmara. Nejdéle zde působil P. Pavel Bačo, který na konci roku 2005 stál i u povýšení duchovní správy na akademickou farnost. Tu pak v roce 2011 předal P. Petru Havlíčkovi.

V jezuitském kostele Panny Marie Sněžné byly od začátku slouženy pravidelné studentské mše. Při jejich přípravě se začaly střídaly skupiny studentů z jednotlivých olomouckých škol a univerzitních fakult. Kromě středeční studentské mše vznikl ve spolupráci s VKH studentský klub Hacienda. Své působení při kostele rozvinul chrámový sbor Salve a vysokoškolská schola. Mezi nej-

výraznější aktivity olomouckého VKH dodnes patří přednášky a besedy s pozvanými hosty. Studenti také pravidelně pořádají poutě na Svatý Hostýn, ke sv. Kateřině do Bílé Vody nebo na Svatý Kopeček. Nechybí adventní či postní duchovní obnovy, doprovázení v modlitbě, různá společenství, víkendové sportovní a společenské akce.

Studentský Velehrad

Díky iniciativě medika Josefa Kořenka a olomouckého VKH vznikl nápad pořádat na Velehradě celostátní setkání studentů. Poprvé se akce konala v roce 1992. Ostatní akademické obce pozvání přijaly a díky zkušenostem z Velehradu začaly často vytvářet svá místní sdružení VKH. Jezuité se od počátku zapojovali do poutí, bohoslužeb, přednášek a byli k dispozici i k osobním rozhovorům. První setkání pořádala olomoucká rada VKH, donedávna nazývaná Olymp. „Byly pečlivě rozděleny služby, a už předtím bylo zapotřebí zajat na Velehrad a setkat se s jednotlivými institucemi: zástupci farního úřadu, školy, Stojanova, obecního úřadu apod. Všichni vůči nám vždy byli velmi vstřícní,“ vysvětluje někdejší olomoucký studentský kaplan Michal Altrichter.

Dnes je Studentský Velehrad pořádán pravidelně jednou za dva roky a jeho součástí je společné slavení eucharistie, koncerty, workshopy, přednášky a diskuze ve skupinkách.

Akci organizuje přípravný tým vysokoškolských studentů pod záštitou VKH ČR. Deseti ročníky této akce už prošly tisíce studentů.

Mezi pražskými studenty

V porevoluční Praze byla obnovena studentská pastorece při kostele Nejsvětějšího Salvátora a byla úzce spojena především s osobností P. Tomáše Halíka, významnou postavou podzemní církve. Již na začátku 90. let vznikl také pod hlavičkou VKH Praha klub Betánie, kde byla malá čajovna, knihovna a místnost pro menší besedy. Klub se ale bohužel musel v říjnu roku 2003 přestěhovat z Jugoslávské ulice do kostela Nejsvětějšího Salvátora.

V říjnu roku 2004 byla dekretem pražského arcibiskupa zřízena Akademická farnost, tehdy první svého druhu v České republice. V letech 2005–2006 ve farnosti vypomáhal

i jezuita Petr Vacík SJ, který se později po studiích v Berkeley na místo činu opět vrátil jako farní vikář. Ve farnosti také krátce působil P. Petr Havlíček. V současné době farnost úzce spolupracuje s pražskými jezuitami především při pořádání exercícií a duchovních víkendů.

Na rozdíl od Brna a Olomouce není činnost v pražské akademické farnosti tak vázána na VKH. Ovšem toto sdružení působí i v Praze, ale je spíše doplněním bohaté škály tamější univerzitní pastorece. Mezi návštěvníky bohoslužeb je také v Praze, na rozdíl od obou moravských měst, mnohem více těch, kteří se neidentifikují s žádnou církví či náboženskou institucí. S tím je spojeno i to, že se v této farnosti každé dva roky připravuje na první iniciační svátosti několik desítek mladých zájemců.

Jan Regner SJ

Zeptali jsme se

Co jste jako student na vysokoškolské pastoreci v Brně nejvíce ocenil?

Studentské období v Brně v letech 1996–2005, včetně postgraduálního studia, považuji za své doposud nejpěstřejší a nejbohatší období v životě. Především dvojí angažmá ve studentské radě mé doposud nabyté pracovní zkušenosti zatím nepřekonal. Jedním z největších přínosů studentské pastorece obecně vidím ve vytváření prostoru pro setkávání studentů (a třeba i pedagogů) napříč různými obory, navíc v prostředí ryze křesťanském, katolickém. Vytváří se zde tak platforma pro navazování vztahů, poznávání sebe navzájem, a vše podepřeno společnou modlitbou, slavením eucharistie. To vše v klíčovém období života mladé katolické inteligence, která se také v tomto prostředí formuje pro převzetí odpovědnosti v naší společnosti v tom či onom oboru. A mám přitom na zřeteli ono známé rčení kardinála Špidlíka, že mnohé v životě (a především v církvi) stojí a padá se vztahy.

Ing. Jiří Dubec, Ph.D.
odborný referent, bývalý
předseda VKH Brno

Živé chrámy z italských kamenů

Původně italský projekt namířený k duchovně orientovanému provázení po sakrálních památkách se poprvé podařilo realizovat v českých podmínkách. Jedna z účastnic tohoto projektu se s námi podělila o své zkušenosti.

V základu „stavby“ pražských Živých chrámů stojí setkání dvou studentských kaplanů z řad jezuitského řádu, ke kterému došlo v červenci roku 2009 v Kalifornii. Oba jezuité tehdy přijeli do USA, aby zde absolvovali část své řeholní formace zvané třetí probace. Jedním z nich byl P. Josef Stuchlý SJ, studentský kaplan při Vysokoškolském katolickém hnutí (VKH) v Brně, ve kterém jsem působila od roku 2007. Druhým byl P. Jean-Paul Hernández SJ, Španěl s italskými kořeny vyrostlý ve Švýcarsku, klasický filolog s hlubokým zájmem o křesťanské umění, kaplan pro vysokoškoláky v italské Boloni a ideový tvůrce projektu Živé kameny (*Pietre vive / Living Stones / Lebendige Steine*).

Výzva a milost

Tento projekt představuje jakousi mezinárodní síť několika společenství s ignaciánskou spiritualitou, jejichž hlavním cílem je zvěstovat evangelium prostřednictvím památek křesťanského umění. Vznikl jako odpověď na jedno ze „znamení doby“ – rozmáhající se náboženskou

turistiku a masový zájem o křesťanské kulturní dědictví v posledních desetiletích. Je velmi důležité, aby tito zájemci byli v tak příhodném okamžiku adekvátně osloveni, většinou ale na to křesťanské společenství není připraveno. I náboženská turistika se totiž často řídí logikou konzumu, jejímž cílem je „vidět všechno“. Průvodci po sakrálních památkách se mnohdy omezují na popis uměleckého díla, jeho časové a stylové zařazení, či na vyprávění zajímavostí, ale pravou podstatu sakrálního uměleckého díla již nepostihují.

Projekt *Pietre vive* se snaží představit křesťanské chrámy v jejich původním významu a chce jim vrátit jejich původní funkci jako prostoru pro společenství mezi Bohem a člověkem. Snaží se ukázat, že jsou především „zviditelněnou modlitbou“, výrazem duchovní zkušenosti jejich objednavatele i tvůrce. Tím chce návštěvníky zbavit falešných představ o Bohu a ukázat jim opravdovou církev. Soustředí se tedy zejména na nevěřící, resp. hledající turisty, ale počítá i s nejrůznějšími typy návštěv-

níků od věřících až po ty, kdo se vůči církvi jasně vymezují.

Projekt je rozšířen především v italském jezuitském prostředí, ale začíná se ujímat i v dalších evropských zemích, vedle České republiky také v Německu. První mezinárodní skupinku Živých kamenů, tvořenou především vysokoškoláky, vytvořil P. Jean-Paul Hernández během svých studií ve Frankfurtu nad Mohanem. Studenti tehdy nabízeli bezplatné komentované prohlídky v tamním dómu. Roku 2005 představovala tato aktivita také jeden z „experimentů“ jezuitského předprogramu *Magis* během Světových dní mládeže (SDM 2005) v Kolíně nad Rýnem. Když pak P. Jean-Paul téhož roku nastoupil jako kaplan do Boloně, přesunul se celý projekt do Itálie. Po nezdařeném plánu uskutečnit komentované prohlídky v chrámu Sagrada Familia v Barceloně se podařilo domluvit prohlídky v hlavních jezuitských chrámech Il Gesù a Sant' Ignazio v Římě. První intenzivní čtrnáctidenní setkání mezinárodní skupinky dobrovolníků se zde konalo roku 2008 a další následovalo přesně za rok v září 2009. Tam už jsem byla i já.

Objevit Boží krásu

Když jsem se o tomto projektu poprvé dozvěděla od otce Josefa Stuchlého SJ díky mailu z daleké Kalifornie, považovala jsem to za jakési Boží řízení. Během magisterských studií dějin umění jsem se totiž věnovala

jezuitské architektuře. Tehdy o prázdninách roku 2009 jsem hledala nějakou dobrovolnickou službu v italském jezuitském prostředí, i když ne na poli umění, ale spíše v sociální oblasti. Nabídka Živých kamenů mi proto přišla jako nečekaná Boží odpověď na moje přání.

V Římě jsme tehdy vytvořili asi třicetičlenné mezinárodní společenství, ve kterém převažovali Italové a Španělé, většinou vysokoškolská studenta či mladí pracující, zhruba ve věku 20 až 30 let, různými způsoby zakořenění v jezuitském prostředí a spiritualitě.

První část každého takového setkání je věnována formaci v oblasti dějin umění, historie a křesťanské symboliky. Předchozí znalosti v těchto oblastech totiž nejsou po dobrovolnících požadovány, a jedinou podmínkou účasti je ochota svědčit o své víře a pomoci umění zvěstovat Boží krásu.

Vlastní služba spočívá v nabízení bezplatných komentovaných prohlídek. Průvodce má návštěvníku bez přehnané zbožnosti pomoci odhalit duchovní poselství díla a objevit krásu víry. Cílem není zahrnout turistu množstvím jmen, fakt a dat z dějin kostela, nýbrž podělit se s ním o něco, co je mi blízké, co mi přináší pokoj a radost. Každý z průvodců si proto vytváří svůj vlastní itinerář, ve kterém se soustředí na to, co jej ve výzdobě kostela nejvíce oslovuje. Prohlídky bývají krátké, zhruba dva-

Průvodce má návštěvníku pomoci odhalit duchovní poselství díla a objevit krásu víry
(Foto archiv autorky)

cetiminutové, ale na základě zájmu návštěvníka je jejich délku možno upravit. Přizpůsobují se potřebám a zájmům konkrétního turistu, takže každá nová prohlídka je svým způsobem jedinečná. Pokaždé jde především o to, aby se návštěvník cítil v kostele přijatý. Prohlídky se konají podle momentální potřeby, tedy s většími i menšími skupinami, ale i s jedním jediným turistou. Nabízeny jsou v co největším počtu jazyků, aby co nejvíce turistů mohlo být v cizině přijato ve svém vlastním jazyce.

V průběhu celé služby je kladen veliký důraz na modlitbu. Každý den zahajuje hodinové rozjímání, vedené

podle ignaciánské metody, a uzavírá jej mše svatá, během které se dobrovolníci modlí za lidi, které toho dne provázeli. Celou službu je tak možno chápat jako jakási duchovní cvičení, která dobrovolníci začínají tím, že se ptají Pána: „Co chceš, abych řekl turistům, se kterými se setkám?“, a končí ji otázkou: „Co jsi mi chtěl říct skrze turisty, se kterými jsem se setkal?“. Velmi je akcentován i komunitní rozměr zvěstování evangelia. Nejedná se o kulturní servis nabízený jednotlivci, nýbrž o evangelizaci prožívanou určitou „apoštolskou komunitou“. Komunita společně prochází formací, modlí se, slaví mši svatou, sdílí své zážitky, společně jídlo i chvíle odpočinku a také spolu bydlí.

Pražské Živé chrámy

Už při prvním kontaktu v Římě roku 2009 padla myšlenka uskutečnit projekt Živé kameny rovněž v České republice. Vzhledem ke své strategické poloze v srdci turisticky velmi atraktivní Prahy byl jednoznačnou volbou nejstarší jezuitský kostel v českých zemích, chrám Nejsvětějšího Salvátora na Starém Městě pražském. S prosbou o pomoc při organizaci jsem se na podzim 2009 obrátila na P. Petra Havlíčka SJ, někdejšího salvátorského kaplana a tehdy kaplana u kostela sv. Ignáce. Původně bylo v plánu zrealizovat akci již v létě 2010, ale nakonec se toho roku podařilo uskutečnit pouze vzájemnou návštěvu Boloně a Brna, resp. Prahy. Definitivní termín jsme

nakonec stanovili na 8. až 16. červec 2011.

Vzhledem k socio-kulturním rozdílům mezi Itálií a Čechami i odlišné mentalitě jsme název české skupinky upravili ze Živých kamenů na Živé chrámy. Společně s VKH Brno a českou jezuitskou provincií se na organizaci podílela také Akademická farnost Praha, která nám na celý týden propůjčila svůj chrám. Komunikaci se Salvátorem měl na starosti P. Jan Regner SJ, tamní kaplan. Kromě něj a P. Petra jsem oslovila také P. Miroslava Herolda SJ, který se měl podílet na formaci účastníků.

Ještě nedlouho před započítím akce se zdálo, že ji nechce buď Pán Bůh, nebo naopak jeho odpůrce. Jak z naší strany, tak ze strany Italů se na akci přihlásil velmi malý počet účastníků. Komunikace se zahraničím probíhala velmi ztěžka, a nakonec jsme začali uvažovat i o zrušení akce. K tomu nedošlo především díky neobyčejné trpělivosti a dostupnosti P. Petra a neodbytnému naléhání P. Jeana-Paula, který tvrdil, že akci musíme uskutečnit za každou cenu. K realizaci, do níž jsem již neměla téměř žádnou chuť, jsem se nakonec cítila být přemluvena a téměř donucena vnějšími okolnostmi. Že tomu tak mělo být a že tuto aktivitu Pán Bůh opravdu chtěl, jsem si uvědomila už během vlastní akce i dlouho poté.

Do srdce Evropy jsme se nakonec sjeli ze tří směrů – z Moravy, Itálie

a ze Španělska. Společně s P. Petrem a P. Jeanem-Paulem jsme vytvořili komunitu sice malou, avšak s velmi pěknou, téměř rodinnou atmosférou. V tak malém počtu se prý ještě *Pietre vive* nikdy nepodařilo uskutečnit. Sešli se zde lidé s rozdílnými charizmaty i temperamenty, kteří si v rámci komunity našli své místo a vzájemně se formovali. Po několik málo dnů jsme provázeli v chrámu Nejsvětějšího Salvátora, který má údajně ze všech chrámů, kde se tento projekt realizuje, nejstrategičtější pozici. Měli jsme možnost přijmout v něm turisty nejružnějších národností i vyznání, mezi kterými nechyběli obyvatelé Tchaj-wanu, Filipín, Norska, Andorry či Arizony, buddhisté, čeští bratři, unitáři ani „ateisté“. Nezapomenutelnými okamžiky byly také společné mše svaté, slavené v kapli u sv. Ignáce, v kryptě u Salvátora nebo v parku na Kampě.

Že jsme díky této velmi intenzivní zkušenosti navázali vztahy skutečně hluboké a ne náhodné, mi potvrdila i skutečnost, že s několika účastníky ze Španělska, resp. Itálie, jsem se již jako s blízkými přáteli zhruba o měsíc později znovu setkala v rámci předprogramu *Magis* v Loyole a posléze během SDM 2011 v Madridu. Dá-li Pán a bude-li chtít, rádi bychom projekt v Praze u Nejsvětějšího Salvátora znovu zopakovali koncem července 2012.

Lenka Češková

Vnitřních bojů bylo více

Začátkem září složil Jiří Hebron své první řeholní sliby. V současné době pokračuje ve formaci studiem filozofie v Mnichově. Je již tradicí našeho bulletinu představit při této příležitosti nového jezuitu také čtenářům.

Jirko, nedávno jsi ukončil noviciát a vstoupil do další fáze své řeholní formace. Jak tuto změnu vnímáš?

Změna to určitě je – zjišťuji, že je i život po noviciátu. První dojmy, jež jsem zatím vstřebal, jsou velmi pozitivní. To, co jsem nějak očekával před noviciátem a během noviciátu, se mi naplňuje. Myslím tím zvláště multikulturní společenství a také neustálé přehodnocování (pozvání k růstu) svých privátních představ o životě, o světě, které mám tendenci někdy absolutizovat. Ale těch změn je více a některé jsem ještě ani nestačil zaregistrovat, natožpak alespoň trochu zreflektovat. To přijde časem.

Z jakého prostředí pocházíš a co jsi dělal, než jsi před více než dvěma lety vstoupil do jezuitského řádu?

Pocházím z Dolních Bojanovic, malebné vesnice na jihovýchodě Moravy. Nenarodil jsem se do rodiny, která by mě vedla k víře či náboženství. Věděl jsem o babičce, strýci, tetě, že „chodí do kostela“, to však bylo vše. Ve škole jsem patřil k těm nemnoha, kteří „nechodili do kostela“. V užší rodině se spíše dbalo na výchovu bez náboženských prvků. Jako dítě jsem u nás nikdy neviděl jesličky pod stromečkem. Táta mi dal hodně svým praktickým přístupem k životu, notnou dávkou přísnosti a též snahou o to, abych nebyl jen člověkem bez rozumu. Hodně se mi věnoval. Když přišly nějaké těžkosti v životě, vždy říkával a říká: „Takový je život, synu.“ Za mnohé mu vděčím. Máma mě zase zahrnovala a stále zahrnuje pozornou láskou a pečlivostí. A u mého staršího bratra jsem se zase učil a stále učím tichosti, pracovitosti, ochotě pomáhat. Je mi též živoucím znakem toho, jak může být člověk dobrým a přitom „nechodit do kostela“. I když jsme si jako rodina prožili mnoho těžkých chvil (hlavním strůjcem problémů jsem zpravidla byl já sám), přesto mohu s klidným srdcem říci: jsem za ni vděčný a neměnil bych.

Dlouho před vstupem do řádu jsem chvíli učil na školách. Převážnou část svého přednoviciátního života jsem ovšem strávil ve vojenské uniformě a přitom jsem se různě potuloval po akademické půdě v Praze.

Co tě k jezuitům přivedlo? Čím tě ignaciánská spiritualita oslovila?

To by bylo na dlouhou rozpravu s mnoha odbočkami a dlouhým mlčením. Nejspíš to vše začalo otázkou, když jsem jako šestiletý neklidně ležel na posteli a pozoroval jsem budík se sekundovou ručičkou. Dlouho jsem ji pozoroval, jak utíká, utíká a utíká a ne a ne se zastavit, a já jsem tolik chtěl! Nezastavila se. Ta otázka byla: Proč? Tázání mi vydrželo dodnes a doufám, že jen tak rychle neskončí.

Těch oslovení ignaciánskou spiritualitou bylo, je a bude více. Spíše bych chtěl zdůraznit, že jsem hledal (a věřím, že i našel) spiritualitu ústící ke zkušenosti s „Ty“. Spiritualitu, která vede k harmonii se sebou samým, s lidmi (bez rozdílu), se světem a v neposlední řadě s Absolutnem. Též mě oslovuje svými praktickými aspekty a v neposlední řadě univerzálností pro všechny životní stavy, nejen pro nějakou vyhraněnou skupinku „zasvěcených“. Pro sebe ji nazývám spiritualitou „*jen*“ *jeden Bod, nic víc, nic máň*.

Jak jsi prožil noviciát? Zažil jsi nějaké dramatické zvraty či vnitřní boje?

Měl jsem štěstí na normální chlapy v roli novicmistrů, dobré soupečníky a komunitu. Neměli to se mnou lehké. Těch vnitřních bojů bylo více. On totiž nebyl problém v lidech a věcech kolem mne, nýbrž v mé hlavě, mých nezralých představách a představách obecně. Byť jsem se stylem života, spiritualitou a vším, co se týká řádu, rozumově souhlasil, přesto proces zniternění občas skřípal. Myslím, že pokud docházelo k těžkostem, tak to byl v první řadě můj mnohdy neuvědomělý projev rafinovaně schovaného egoizmu, který je hlubší, než jsem si byl schopen uvědomit a připustit. Musel jsem se trochu „povařit ve vlastní šťávě“. Víím však, že tím to neskončilo... Toť život, toť proces.

Nyní ses přesunul na studia filozofie do Mnichova. Jak se ti tam líbí a co je pro tebe naopak těžkou výzvou?

Líbí se mi otevřenost prostředí a k těm těžkostem bych poznamenal, že je to moje maličkost.

Co od tohoto období formace očekáváš?

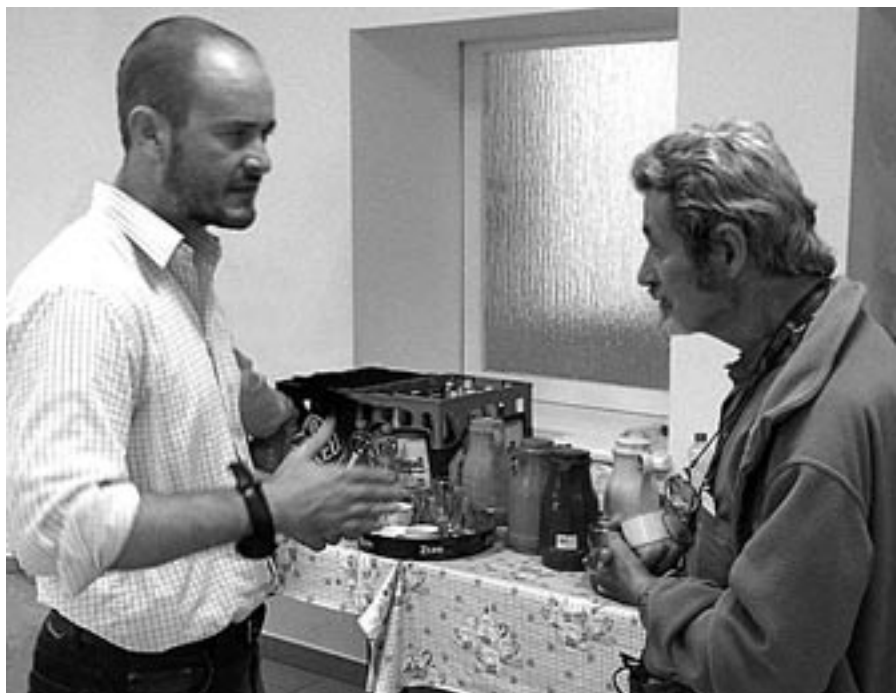
Pro mne je filozofie v první řadě více vědou pro konstruktivní pochybnost. Nějak v nitru nevěřím filozofii, na které bych mohl postavit svoji náboženskou víru. Zároveň je pro mne filozofie také určitým potvrzením toho, že ná-

boženská víra nejde proti rozumu. Očekávám, že se naučím obstojně pochybovat a tuto pochybnost využívat k Podstatnému. A také nenechávat si pochybnosti pro sebe.

Každý jezuita má být sice disponibilní a připraven přijmout jakékoli poslání, ale přesto mi dovol všetečnou otázku: V jaké oblasti činnosti řádu by ses rád v budoucnu rád angažoval?

Pro mne je smyslem být s lidmi, kteří to potřebují. Jakou podobu to bude mít, nevím. Často mi však na mysl přicházejí exercicie. Nijak se tím však nezaměstnávám, jelikož život i tak přináší mnoho nečekaného, neplánovaného, překvapivého. To vše ukáže čas.

Připravil Jan Regner SJ

Služebně nejmladší jezuita Jiří Hebron v družném rozhovoru s P. Janem Palackým SJ, bývalým misionářem na Madagaskaru, v Bolívii a Albánii
(Foto autor)

Mám rád výzvy

Když sedíte proti němu, na první pohled byste nehádali, že pod křehkou skořápkou se ukrývá vášnivá touha co nejlépe odpovědět na výzvy dnešního světa. Už když jsem ho poznal před lety jako mladého studenta filozofie v Krakově, působil na mne dojmem nenápadné a nevyhraněné osobnosti. Když jsem ho ale poznal blíže, dokázal mě neustále něčím překvapovat. Ano, jezuitský kněz Piotr Kropisz, který působí mezi vysokoškolskou mládeží v centru polského hlavního města, klame tělem. Je člověkem, který se nezálekně žádné překážky, ba zdá se, že se rád a nebojácně vrhá do náročného prostředí, vidí-li v tom smysl svého poslání.

Na začátku listopadu ses na Maltě zúčastnil setkání jezuitů působících v univerzitní pastoraci. Čím tě tato akce obohatila?

Bylo to pro mne důležité setkání s lidmi, kteří podobně jako já hledají odpovědi na zdánlivě prostou otázku: Po čem Bůh touží, pokud jde o naši službu mezi mladými? Měli jsme příležitost si promluvit, byť jen krátce, o tom, co nás tíží a co se naopak dobře daří. Samozřejmě se situace v různých zemích liší, ale to neznamená, že nás všechny nemůže sjednocovat to, že všichni hledáme způsob, jak nejlépe odpovědět na hlad po pravdě, smyslu a víře nejmladší generace ve společnosti.

Asi by mezi námi nebyl tak silný prožitek společenství a sounáležitosti, kdybychom všichni nečerpali ze stejné spirituality. Tak navzdory různým okolnostem, kulturám, prostředím a mentalitám nás všechny pojí stejný pohled na Boha, svět a člověka. A je pro mě radostí, když to mohu zakoušet.

Působíš ve Varšavě v univerzitní pastoraci. Mohl bys nám vaše akademické pastorační centrum představit?

Naše akademické pastorační centrum DUB funguje už mnoho let v centru Varšavy. Podobně jako ve většině ostatních polských měst se ani to naše neváže na nějakou konkrétní vysokou školu, ale je jednou z aktivit farnosti při kostele sv. Ondřeje Boboly. Několik set mladých (studentů či mládeže ve věku pod 30 let) se setkává v různých modlitebních, diskuzních či uměleckých skupinách, organizuje setkání s hosty, výlety do hor, poutě, koncerty apod.

Snímek ze sociálního projektu v Amazonii
(Foto archiv)

Jsi muzikant a skládáš písně. Nahrál jsi už dokonce čtyři sólové desky. Co ti hudba přináší?

I když nemám hudební vzdělání, hudba mě velmi zajímala už od dětství. Z několika nástrojů, na které jsem se učil hrát, zůstala pro mě nejdůležitější elektrická a akustická kytara. Ještě jako „náctiletý“ jsem začal skládat prosté písničky, které jsem nejprve hrál jen nejbližším – rodině a kamarádům. Časem jsem pochopil, že kreativita pro mne může být dobrým prostředkem a formou modlitby a že se v ní cítím doma. Skládání hudby, hraní na hudební nástroje a zpívání pro mne není nejdůležitější životní aktivitou – ostatně není to přece moje profese – ale je to spíš taková forma relaxace. A pokud to udělá radost ještě někomu dalšímu, tak proč ne?

V minulosti jsi lezl na sopku v Indonésii, sestoupil jsi do kaňonu Colca v Peru, nosil jsi děti nemocné na AIDS v Keni, účastnil ses maratonu. Zdá se, že máš rád výzvy...

To je pravda, miluji výzvy. A také velmi rád poznávám svět, který je tak rozmanitý a neustále nás něčím překvapuje. Ale stejně tak rád poznávám nové

lidi, kteří jsou jiní, ať už svým vzhledem, kulturou, výchovou, podmínkami k životu, náboženstvím, ... Tak můžeš nejlépe poznat i sebe, protože se ocitáš v situacích, v kterých musíš zvítězit nad svými strachy a slabostmi. Maraton mi dal docela zabrat, ale teď se mi už v hlavě honí další výzva – chtěl bych se zúčastnit triatlonu.

Příležitosti k návštěvě dost exotických míst mám především díky tomu, že pro studenty organizuji dobrovolnou službu. Hledáme takové zkušenosti, při kterých můžeme těm, jež navštívíme, být nějak nápomocní a přitom se naučit něco o sobě. Snažíme se nalézt v té zkušenosti Boha a přitom opustit naše ostrovy bezpečí, všechno, co jsme si už osvojili a co dobře známe.

Zúčastnil ses projektu Magis v Africe. Co pro tebe tato zkušenost znamenala?

I když jsem v té době už trochu znal Asii a Jižní Ameriku, program Magis v Africe pro mne byl úplně novou zkušeností. V rámci tohoto projektu jsem ji prožíval spolu se skupinou mladých z Polska, Německa, Tanzanie a Pobřeží Slonoviny v Sociálním centru sv. Martina v Nyahururu v Keni. Většinu času jsem trávil s dětmi s HIV pozitivním, které byly navíc často sirotci. Tyto neposedné děti nám nedovolily si ani na chvíli odpočinout. Byl jsem mile překvapen, s jakou péčí se o ně v centru starají. Celý dům na mne působil svou laskavou atmosférou.

Vzpomínám si také na naprosto výjimečný zážitek, který nám zprostředkovala návštěva místního vězení. Mnoho z vězňů, když vidělo kněze, mě prosilo o modlitbu nebo zpověď. Protože jsme ovšem většinou nenašli žádný společný jazyk komunikace, byla to pro mne zvlášť specifická zkušenost víry. Modlili jsme se tedy, byť každý ve svém jazyku, kterému druhý nerozuměl, k našemu společnému Otci.

Během řeholní formace jsi mimo jiné studoval teologii v Berkeley v Kalifornii. V čem ses specializoval a jaké vlastně bylo téma tvé práce?

Zabýval jsem se spiritualitou a zvláště duchovním doprovázením. Své studijní zkušenosti v Berkeley si velmi vážím především díky tomu, že jsem mohl na vlastní kůži zakusit, co to znamená bohatství v rozmanitosti. Studoval jsem ve škole, která patří do unie devíti škol, z toho jen tři jsou katolické, zbývající jsou evangelické. Studenti byli z různých koutů světa a představovali různou citlivost v chápání křesťanství. Při hodinách jsme měli mnoho prostoru k debatám a mohli jsme si tak vyměnit zkušenosti.

Na portálu Areopag 21 vedli polští jezuité blog nazvaný Duchovní cvičení pro nevěřící. Můžeš nám trochu přiblížit, jak tento nápad vznikl a s jakými reakcemi se setkal?

Tato duchovní cvičení byla jednorázovou událostí v uplynulé postní době, kterou podnikli mladí jezuité, jež studují v zahraničí. Cílem bylo vytvořit platformu komunikace mezi lidmi věřícími a nevěřícími, abychom mohli hledat, čím se můžeme vzájemně obohatit. Pravděpodobně nikdo ze zúčastněných by nebyl ochoten mluvit o nějakých konkrétních plodech, protože celá duchovní obnova se konala ve virtuálním prostoru. Je proto těžko měřitelné, jaký užitek to komu přineslo. Každopádně to byla velmi dobrá příležitost k tomu, abychom aspoň v krátkém časovém úseku přišli do kontaktu s lidmi, kteří by se jakékoli formy tradičních duchovních cvičení nikdy neúčastnili.

Nechtěli jsme dělat nějakou prvoplánovou agitaci do katolické církve. Duchovní cvičení ostatně nejsou nástrojem nějakého přímočarého obracení na víru. Jsou cestou ke změně smýšlení a uspořádání života.

Vycházeli jsme z toho, že věřící a nevěřící se mohou vzájemně inspirovat. Mne jako věřícího už několikrát vytrhly ze stereotypního způsobu uvažování postoje nevěřících lidí a přivedly mne k prohloubení mého vlastního porozumění. Stejně tak jsem přesvědčen, že můžeme i my věřící inspirovat své nevěřící spoluobčany.

Rozhovor připravil Jan Regner SJ

P. Piotr Kropisz SJ (1976) vstoupil do jezuitského řádu ve svých 20 letech. Studoval filozofii v Krakově a teologii ve Varšavě. V Berkeley v Kalifornii se poté specializoval na spiritualitu. V současné době působí v univerzitní pastoraci v centru Varšavy a koordinuje studentskou službu dobrovolníků. Je hudebníkem, skládá písně a nahrál již čtyři sólové desky. K jeho koníčkům patří fotografování a cestování. Kromě toho patří ke špičkovým hráčům logické hry Blokus.

Modlit se s internetem

Internetový prostor nemusí být jen místem, kde lze získat zajímavé informace nebo cenné poučení. Může být i prostředkem, který pomáhá rozvíjet duchovní zkušenost člověka. Tři iniciativy evropských jezuitů z posledního desetiletí jsou toho úspěšným dokladem.

Notre-Dame du Web

První projekt se zrodil v malém francouzském městě při posezení nad dobrou čokoládou, když si jeden jezuita a jedna řeholní sestra z kongregace *Notre-Dame du Cénacle* řekli, proč nenabídnout lidem duchovní cvičení sv. Ignáce po internetu. Za několik měsíců nato, v únoru roku 2000, už takový web existoval. Bylo přitom třeba překonat nejen první překážky technického rázu, ale také přesvědčit skeptiky o oprávněnosti takového způsobu nabízení a dávání exercicií.

První pochybností byla zřejmě nesusměřitelnost vztahů ve virtuálním světě internetu s mezilidskými vztahy reálnými. Základem duchovních cvičení sv. Ignáce je totiž osobní vztah mezi tím, kdo si exercicie dělá, a tím, kdo mu je dává – oba si jsou reálně přítomni a pravidelně spolu hovoří. Nejsou exercicie po internetu popřením tohoto základního prvku? Závažnější pochybnost byla teologického rázu – zda virtualita internetu nepopírá základní křes-

ťanskou pravdu o Božím vtělení, o sestupu Boha do lidské skutečnosti, který není jen zdánlivý, ale zcela tělesný a reálný. Jak zprostředkovávat tuto základní pravdu o Boží blízkosti člověku, když protějškem internetového exercitanta není živý člověk s lidskou tváří, ale jen obrazovka? Na tyto otázky neměli autoři projektu hotovou odpověď, věřili ale, že je možné ji nalézt jedině tehdy, když projekt začne existovat a zkušenost přinese nějaké výsledky.

Web s exerciciemi byl spuštěn v postní době roku 2000 a nabízel od počátku dva programy: duchovní cvičení po internetu a multimediální animace ilustrující vybrané texty z Písma, zejména evangelia a žalmy. Projekt svěřili do ochrany Matce Boží, proto i jeho internetové stránky nesou název *Notre-Dame du Web* (www.ndweb.org). Původní záměr byl skromný – nechtělo se suplovat skutečné exercicie ani popřít důležitost vztahu mezi exercitantem a exercitátorem. Spíše se doufalo, že vstupem na síť je možné oslovit ty,

kteřé dosud nenapadlo, aby zaklepal na bránu skutečného exercičního domu s prosbou o duchovní cvičení. Záměrem tvůrců bylo spíše poskytnout jim jakousi ochutnávku toho, že lze zakusit reálnou duchovní zkušenost.

Provoz webu byl nejprve zkušební, bez jakékoliv publicity, nakonec se ale rychle osvědčil a existuje dodnes již jedenáctým rokem. Ročně se přihlásí na duchovní obnovy po internetu na deset tisíc lidí, denně mívá web až dva tisíce návštěvníků. Samozřejmě jde o lidi z frankofonních oblastí po celém světě – polovina jich je z Francie, další jsou z Belgie, Švýcarska, Kanady, Haiti a roste počet lidí z afrických zemí, v závislosti na tom, jak se tam šíří přístup k internetu.

Dnes se o web stará na plný úvazek tříčlenná skupina odpovědných pracovníků obklopená sítí spolupracovníků nejen z jezuitského řádu, ale též z jedenácti řeholních institutů s ignaciánskou spiritualitou, takže se projekt *Notre-Dame du Web* stal významným dílem široké ignaciánské rodiny nejen ve Francii, ale v celém frankofonním světě.

Co dnes tento web nabízí? Na prvním místě to jsou duchovní obnovy po internetu různého typu, určené jednak pro začátečníky (trvají tři týdny), pak takové, které nabízejí duchovní doprovázení průběhem určité liturgické doby (zejména postní dobou a adventem) nebo během času prázdnin a dovolených (letní exercicie). Některé obnovy jsou určeny

Nejen růženec, ale i MP3 přehrávač se může stát pomůckou k modlitbě, která se snadno vejde do ruky
(Foto archiv)

pro mladé, jiné pro lidi zapojené do sociálních aktivit atd. Například program pro začátečníky bývá vypisován čtyřikrát ročně a přihlásí se na něj obvykle kolem 500 zájemců, adventních a postních rekolekcí se účastní tři až čtyři tisíce přihlášených. Vytvářejí tak téměř celosvětovou komunitu, která existuje sice ve virtuálním prostoru, ale má i skutečnou podobu. Na vnitřním fóru každé skupiny přihlášených si totiž účastníci mohou krátce sdělovat to, co během duchovních cvičení prožívají, což mnohé obohacuje a povzbuzuje; když třeba nějaký začátečník v rozjímavé modlitbě popíše své dojmy z úryvku evangelia, jež ho oslovily, zareaguje například někdo z druhého konce světa a děkuje za jeho slova, která mu pomohla překonat počáteční blok v jeho modlitbě. Jedni druhým tak mohou pomoci na cestě modlitby. Někdy je sice třeba krotit „upovídání“ psavce, ale většinou se jedná o velmi hluboké duchovní sdílení, které někdy ústí do přání pokračovat v kontaktu i po skončení internetových exercicií.

O probíhající internetový kurz exercicií se vždy stará odpovědná skupina dobrovolníků. Je to potřeba i proto, že těm, kdo jsou během obnovy Bohem osloveni zvláště silně, mohou zprostředkovat kontakt na někoho v místě jejich bydliště, s kým by se mohli setkat a o všem osobně pohovořit, kdo by je mohl dál doprovázet.

Vedle exercičních kurzů web nabízí také multimediální animace biblických textů, které pracují většinou s uměleckými díly z dějin křesťanského umění a obsahují vždy určitý typ interakce. Jejich smyslem je učinit Boží přítomnost v jeho Slově co nejzakusitelnější, pokračovat v tom, co činili už středověcí iluminátoři pergamenových kodexů. Cílem je, aby Boží slovo bylo více slyšet, Boží jednání více vidět a Boží přítomnost mohla být více zakoušena, jak k tomu ostatně vybízí sv. Ignác v exerciciích.

Sacred Space

O rok dříve než ve Francii se zrodil internetový meditační web v Irsku. Pro postní dobu roku 1999 spustili irští jezuité projekt *Sacred Space* (Posvátný prostor) nabízející meditace nad biblickými texty, které se v jednotlivých dnech dané liturgické doby čtou při mši svaté. Možnost meditovat biblické úryvky online rychle zaujala tisíce lidí po celém světě, takže projekt pokračoval dále, ba co víc, začal být překládán do dalších jazyků (mj. do češtiny od roku 2000) – dnes má tento projekt osmnáct jazykových mutací.

Sacred Space (www.sacredspace.ie) chce být zejména pomůckou pro každodenní osobní modlitbu, konanou v duchu ignaciánské meditace Božího slova. Vychází ze zkušenosti potvrzené staletími, že každodenní rozjímání Písma má vliv na to,

jak prožíváme svůj život. Motto projektu „Když se modlíš, nejsi nikdy sám“ vyjadřuje touhu učinit tímto způsobem z osobního počítače, který často bývá prostředkem podporujícím dojem soběstačnosti a vzájemné izolace mezi lidmi, prostředek k posílení společenství – s Bohem v modlitbě a skrze ni i s ostatními meditujícími.

Každodenní rozjímání biblických úryvků zůstává hlavní náplní *Sacred Space*, vedle něho se ale může návštěvník webu též připojit k modlitbě Apoštolátu modlitby na úmysly Svatého otce, nalezne na něm různé modlitební novény, texty k modlitbě křížové cesty, komentáře k textům z Písma svatého ad.

Rozvoj tohoto projektu irských jezuitů od roku 1999 ukázal, jak internet dokáže stírat dosavadní geografické hranice pastoračního působení. Irští uživatelé anglické mutace webu *Sacred Space* dnes totiž představují pouhých pět procent jeho návštěvníků. Přesto považují irští jezuité tento projekt za důležité apoštolské dílo své provincie. Díky němu a díky jeho jednotlivým mutacím tak přispívají k šíření Božího slova a jeho rozjímání nejen ve své vlasti, ale po celém světě – to, co na počátku chtělo být jen službou místní církvi, se stává dílem ve službě celosvětové církve.

Pray-as-you-go

Projekt anglických jezuitů je mnohem mladšího data než oba předešlé

a ve skutečnosti využívá internet jen jako jeden z prostředků, které mají podpořit osobní modlitbu. Byl veřejnosti představen na jaře roku 2006 pomocí sloganu „Stiskni tlačítko a modli se“. Projekt, který nese název *Pray-as-you-go* (Jdi a modli se), využívá dnes rozšířeného užívání MP3 přehrávačů a pro každého, kdo například denně cestuje do práce nebo do školy hromadnou dopravou, nabízí zvukové nahrávky, které mají podpořit jeho osobní modlitbu.

Uvedený projekt je dílem anglického jezuita Petera Scally, který o sedm let dříve stál také u zrodu výše uvedeného irského projektu *Sacred Space*. Za tu dobu se ovšem výrazně změnily možnosti práce s novými technologiemi. Jestliže roku 1999 bývaly internetové stránky převážně plné textů s pár obrázky, bez videí a zvukových záznamů, mohl roku 2006 využít faktu, že se internet stal rozšířeným prostředkem ukládání a stahování MP3 souborů. Tak se zrodil projekt, který při podpoře rozjímání Božího slova nepracuje s psaným textem, ale s mluveným slovem, které je možno distribuovat s minimem nákladů po celém světě.

Na adrese **www.pray-as-you-go.org** si tak může každý zdarma stáhnout audiosoubor pro příslušný den v týdnu. Ten obsahuje čtený text biblického úryvku na daný den liturgického roku spolu s několika myšlenkami uvozujícími osobní medita-

ci Božího slova. Vše je nejprve uvedeno hudební skladbou, která má pomoci naladit se na atmosféru modlitby. Po chvíli pro tiché rozjímání následuje opakovaná četba úryvku z Písma a výzva k závěrečné modlitbě.

Příprava meditačních audiosouborů je samozřejmě náročná jak na čas, tak na lidské kapacity. Proto je do ní zapojeno mnoho spolupracovníků, jak laiků, tak jezuitů, kteří vybírají vhodnou doprovodnou hudbu, připravují inspirativní myšlenky pro zahájení meditace, jiní namlouvají vybrané texty a další vše zpracovávají do výsledné podoby a ukládají na web.

Výhodou této podoby pomůcky k meditaci je samozřejmě fakt, že člověk během modlitby nemusí být připojen k internetu. To skýtá její naprosto neomezené využití. Zároveň je to příležitost, jak obohatit zkušenost prožívání Božího slova, které člověk nemusí číst, ale slyší je. Tak jako do konce středověku a do vynálezu knihtisku byly knihy a psané slovo vzácností a Boží slovo se šířilo hlavně četbou ve společenství a kázáním, tak nyní, sice v jiných souvislostech, ale podobně jako naši dávní předkové, může člověk slovu Písma opět skutečně naslouchat a prožívat ho jako osobní oslovení.

*Z ročenky Jesuits 2011
vybral a redakčně zpracoval
Petr Havlíček SJ*

*Sacred Space
má i českou mutaci
Posvátný prostor
na adrese
www.modlitba.net*

Jezuitský newtonovec

Na Měsíci je jeden z kráterů pojmenován podle Rogera Boškoviče, jezuitského vědce z 18. století. Chorvatský parlament mu 11. ledna věnoval celý tento rok – letos totiž uplynulo 300 let od jeho narození. Jeho národnost a „správné“ znění jeho jména jsou předmětem vášnivých sporů mezi Chorvaty, Srby a Italy.

Co bylo pro identitu našeho oslavence důležité v jeho vlastní době, byl původ v dobré měšťanské rodině, usazené v kupecké republice Raguské (Ragusa je historické, původně řecké jméno pro Dubrovník), dále jeho katolická víra a nepochybně i jeho příslušnost k jezuitskému řádu, jehož členem byl od svých dvaceti do dvašedesáti let, tedy až do zrušení Tovaryšstva. Od dětství byl minimálně bilingvní – mluvil italsky (přesněji benátsky) a „ilyrsky“ (tak se říkalo tehdejší srbštině a chorvatštině). Od osmi či devíti let však navštěvoval jezuitské *Collegium Regium*, takže latina se pro něj stala tak přirozeným dorozumívacím prostředkem, že básně psal jen latinsky. A tak, ač nepotěším ani Chorvaty, ani Srby, ani Italy, jako první uvedu latinskou podobu jména našeho oslavence: Rogerius Boscovich. Chorvaté jeho jméno dnes píší Ruđer Bošković, Srbové Ружер Бошковић a Italové Ruggiero Boscovich. Já se budu držet poněkud nedůsledné transkripce prof. Seydlera, který po-

češtuje jen příjmení – Boškovič – ale křestní jméno ponechává tak, jak Boškoviče nazývali v Anglii a ve Francii – Roger. V Itálii byl doma, Francie se ho ujala po zrušení Tovaryšstva a Anglie se jím inspirovala.

Všestranný páter

Boškovič se narodil 18. května 1711 v Dubrovniku. Ač byl jezuitským žákem od dětství, do řádu vstoupil až ve čtyřiařdvaceti letech, a to v Římě. Tam absolvoval i filozofická a teologická studia, byl vysvěcen na kněze (1740) a stal se profesem (1744). Svou první práci vydal roku 1736, tedy v pětadvaceti letech. Jednalo se o jedno z prvních pojednání o určování rychlosti a osy rotace Slunce na základě pozorování slunečních skvrn. V roce 1740 učil matematiku na Římské koleji. Roku 1742 ho papež Benedikt XIV. povolal do komise pro přezkoumání statiky chrámu sv. Petra. V letech 1751–53 spolu s P. Christophem Mairem proměřoval poledník mezi Římem a Rimini a při té příležitosti vyhotovili i podrobnou

Roger Boškovič (portrét z r. 1760, R. E. Pine) a jeho křivka vyjadřující zákon sil (*lex virium*)

mapu církevního státu. Roky 1757 až 1759 tráví jako znalec ve Vídni při projednávání sporu mezi Toskánskem a městem Lucca.

V červenci 1759 mu otec generál Lorenzo Ricci dává svolení k cestě do Francie a Anglie. Ve Francii navazuje kontakty s řadou významných vědců a v Anglii se mu dostává velkého uznání. Přednáší v *Royal Society* a záhy je zvolen za jejího řádného člena. Právě v Anglii Boškovič zasel semínko, které přinese velké plody v 19. století. Z Anglie jede přes Flandry, Holandsko a Německo do Benátek, odtud pak lodí do Cařihradu,

kde se chystá pozorovat přechod Venuse. Jeho zpáteční cesta do Říma vedla „malou oklikou“ přes Bulharsko, Moldávii, Polsko, Slezsko a Moravu (krátký čas strávil v opavské jezuitské koleji) a Vídeň. V Římě se zdržel jen několik měsíců, než byl v roce 1763 povolán na univerzitu v Pavii. V letech 1766–72 pak konstruoval nové vybavení pro milánskou observatoř u brerské jezuitské koleje.

Po zrušení Tovaryšstva Ježíšova v roce 1773 mu francouzští přátelé zařídili místo „ředitele námořní optiky“ s ročním platem 8000 franků (a velmi vágní pracovní náplní). Boškovič se stává francouzským státním příslušníkem a řádným členem francouzské akademie věd. Po sedmdesátce se ale ve Francii cítil stále méně dobře a vlastně až do své smrti byl stále na cestách. V severní Itálii souborně vydal pět svazků svých prací o optice. Zemřel ve zrušené jezuitské koleji v Monze 13. února 1787. Pohřben je v milánském kostele Santa Maria Podone.

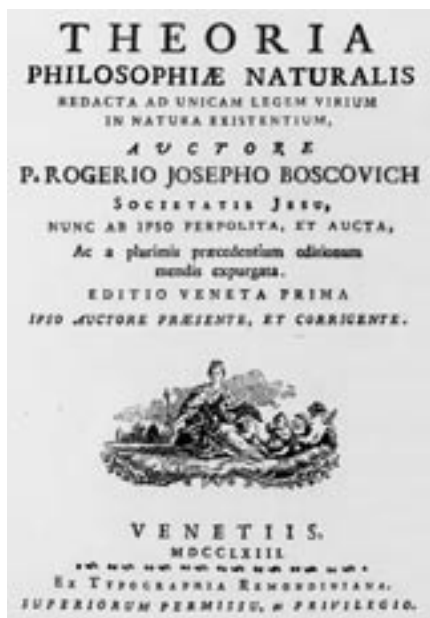
Newtonův pokračovatel

Jeho dílo je bohaté a různorodé. Víděli jsme, že pracoval na poli matematiky, astronomie, optiky a geodézie. Dodejme, že napsal několik cestopisů a knih latinské poezie, působil jako diplomat a věnoval se i archeologii, stavebnímu a vodohospodářskému inženýrství atd. Ovšem jeho nejvýznamnější dílo je z oblasti teoretické fyziky a filozofie a nese

název *Philosophiae Naturalis Theoria* (1758). Stručně se dá charakterizovat jako originální systém dynamického atomizmu.

Když lidé přistáli na Měsíci, znamenalo to celou generaci. Když Newton v roce 1687 vydal svá *Philosophiae naturalis principia mathematica*, hluboce poznamenal celé dějiny. Boškovičova *Philosophiae naturalis theoria* je vědomím pokračováním Newtonova díla a jako taková byla i velmi příznivě přijata členy anglické *Royal Society* (jejímž předsedou byl Newton po dvacet čtyři let). Dalšími významnými hráči na tehdejší scéně byly myšlenky Descartovy, Leibnizovy, jakož i Aristotelovy (proti kterým se ostatní myslitelé vymezovali).

Tovaryšstvo Ježíšovo právě v době, kdy Boškovič pracoval na své *Theorii*, na své 17. generální kongregaci (1751) oficiálně rozhodlo, že při výuce „všeobecné fyziky“ (tzn. spíše filozofické nauky o hmotném světě) je třeba nadále se držet Aristotela, a při „fyzice zvláštní“ (tzn. spíše přírodovědecké) je možné zmínit i „novinky, které neprotiřečí Aristotelovi“, ovšem sylogistickou metodou – matematika se má užívat „šetrně“. Důvody tohoto postoje asi pramení z postavení přírodních věd vůči filozofii v systému nejen jezuitské vzdělanosti té doby. O podstatných otázkách člověka a světa měla pojednávat filozofie, zatímco tzv. „matematika“ měla řešit dílčí problémy přírodních

Titulní strana nejvýznamnějšího Boškovičova díla

jevů. Slovo „jev“ je zde v příkrém kontrastu se slovem „podstata“. Newton už titulem své knihy dává najevo, že věci vidí jinak. Základ (*principium*) je pro něj matematický. Veškerá filozofie se musí odvíjet od tohoto základu, jinak stojí na pouhých spekulacích. Newtonův systém tedy někteří pochopili jen jako novou „zvláštní fyziku“, která nebyla o moc víc než novou výpočetní metodou pro řešení některých úloh. Mnozí však stále více chápali Newtona jako nový filozofický systém týkající se minimálně „všeobecné fyziky“ (čemuž se dnes říká filozofie přírody), ale možná i filozofie vůbec a lidského myšlení jako celku.

Boškovičovo místo v rámci této debaty se situuje obtížně, protože na jedné straně je velkým stoupencem Newtona, ale na straně druhé jeho *Theoria* je spekulativní dílo vycházející z aristotelovských premis.

Boškovičův dynamický atomizmus

Pokusíme se být co nejstručnější. Nic se v přírodě neděje skokem. Tento aristotelsko-scholastický princip rozpracoval Leibniz. U Descarta je však veškeré materiální působení možné jen srážkami částic. Boškovič mechanistické srážky odmítá, protože při nich by docházelo k diskontinuitě (skokové, okamžité změně hybnosti částice). Newtonova gravitace je však působení na dálku a podle tohoto vzoru Boškovič chápe veškeré hmotné interakce. Podle Boškoviče srážka dvou částic probíhá tak, že se zmenšující se vzdáleností se působení mezi částicemi projevuje jako neomezeně rostoucí odpuzování, takže ke kontaktu nikdy nedojde. Navíc Boškovič dochází k závěru, že nemá smysl částicím připisovat jakýkoli rozměr (což by odpovídalo minimálnímu možnému přiblížení). Jeho „atomy“ jsou hmotné body nulové velikosti, takže čím větší je kinetická energie srážky, tím menší je vzdálenost, při níž převládne odpuzování. Průběh této síly Boškovič vykládá pomocí spojité křivky, jejíž průběh kolem počátku (mezi body E, E'; bod A odpovídá nulové vzdálenosti mezi částicemi) vyjadřu-

je jeho teorii srážek. Body E' a E pak odpovídají rovnovážné poloze, kterou zaujímají částice v pevných látkách, atd. (zde zjednoduší). Boškovičova *puncta* jsou identická, ale mohou se skládat do „partikulí“, jejichž různost je základem různorodosti látek a jevů.

Tyto názory odpovídají jistým aspektům současné teorie elementárních částic. Není to náhoda. Stačí se podívat, co nejvýznamnější představitelé fyziky 19. století o Boškovičovi napsali. „Myslím, že nejjistější je předpokládat co nejméně, a proto Boškovičovy atomy mají velkou výhodu proti obvyklejší představě (Michael Faraday, 1844).“ „Nejlepší, co můžeme udělat, je zbavit se pevného jádra a nahradit ho Boškovičovým atomem (James Clerk Maxwell, 1877).“ A William Thomson lord Kelvin o pracích Hookeových, Navierových a Poissonových o krystalech a pružnosti, jakož i o Maxwellových a Clausiových pracích z teorie plynů tvrdí (1889), že jsou „prostě a jednoduše rozvedením Boškovičovy teorie“, a dodává (1905): „Moje stávající názory jsou prostě a jednoduše boškovičianizmus.“

Boškovič tedy není jakousi okrajovou postavou atypického „osvíceného“ jezuita, který navzdory svému „zatížení“ příslušností k Tovaryšstvu dokázal zaujmout intelektuály své doby. Jeho *Theoria* stojí v hlavní vývojové linii moderní fyziky.

Pavel Gábor SJ

P. Petr Koutecký SJ

26. 12. 1960–26. 10. 2011

Pocházel z Prahy a pokřtěn byl v kostele Nejsvětějšího Srdce Páně na Vinohradech. V roce 1982 vstoupil tajně do noviciátu jezuitského řádu a v roce 1985 složil první sliby. V letech 1983 až 1988 vystudoval bohosloveckou fakultu v Litoměřicích. Kněžské svěcení přijal z rukou kardinála Tomáška 25. června 1988 a působil pak v duchovní správě u sv. Václava na Smíchově a v Praze-Kunraticích.

V letech 1990–1992 sloužil v pražském kostele sv. Ignáce z Loyoly na Karlově náměstí, poté v Jáchymově, čtyři roky u Božského Srdce v Hradci Králové a krátce u Panny Marie Sněžné v Olomouci. Od roku 1996 byl administrátorem farnosti a pak farářem v Praze-Zbraslavi, odkud později spravoval i další obce: Zlatníky a Dolní Břežany, na čas také Slapy a Štěchovice a v poslední době Vrané nad Vltavou a Zvoli. Od roku 1996 nadto pravidelně sloužil mši svatou u Školských sester de Notre Dame v Praze-Krči a v roce 2005 byl ještě pověřen službou vikáře II. pražského vikariátu.

Obětavou pastýřskou službu otce Petra náhle ukončila těžká nemoc – zhoubný nádor na mozku. V posledních měsících života ještě statečně, trpělivě a odevzdaně snášel utrpení, bolest a nesnáze spojené s rychle postupující chorobou. Pán si jej k sobě povolal v pražské Nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Boromejského pod Petřínem.

(red)

Čech s japonskýma očima

Ludvík Armbruster, Aleš Palán

Tokijské květy

Kostelní Vydří, Karmelitánské nakl. 2011, 321 s.
ISBN 978-80-7195-078-3

Karmelitánské nakladatelství ve své ediční řadě Rozhovory vydalo v polovině tohoto roku rozmluvy publicisty Aleše Palána s Ludvíkem Armbrusterem. Tento jezuita, který půl století prožil v Japonsku, v nich s typickým humorem vzpomíná na své dětství v Praze za první republiky i za německé okupace, popisuje svou cestu ke kněžství i léta řeholní formace nejprve v Čechách a posléze, po vyhoštění komunisty ze země, v Římě a ve Frankfurtu. Zejména ale kniha seznamuje s ojedinělým osudem Čecha na druhé

straně světa a s tím, jak se vypořádával s rozdílnou kulturou země Vycházejícího slunce. Čtenáři tak odhaluje Armbrusterův obrovský přehled o vývoji světa v druhé půli minulého století a nabízí zasvěcený pohled na před- a pokoncilové dění v církvi ve světě, vše českýma očima.

Převážná část textu se nese v duchu vyprávění o událostech života a dějů ve společnosti. Přináší ale i úvahy nad obecnými otázkami, v nichž se odráží Armbrusterova získaná životní zkušenost. Za všechny aspoň jedna: Při náletech za druhé světové války zažil, jak strach dokáže lidi paralyzovat; proto kněz nemá nikdy nahánět lidem strach, neboť ten demotivuje, ale naopak má povzbuzovat láskou. Celou knihou prosvítá celistvá osobní syntéza misionáře, filozofa a kněze, jejímž jednotlivým prvkem je prožité Kristovo evangelium.

A co jsou ony „tokijské květy“ v názvu knihy? V japonštině se tak označovaly časté požáry ve starém Edu (dnešním Tokiu), po kterých město povstávalo v nové krásě. Kdo by čekal, že tragédie může dostat tak poetický název? Další z projevů japonské vyrovnanosti, která ovlivnila i moudrou osobitost Armbrusterovu.

Petr Havlíček SJ

Zprávy

Praha

■ Ústav pro studium totalitních režimů předával v polovině listopadu pamětní medaile Václava Bendy. Jednu z medailí z rukou ředitele ústavu Daniela Hermana obdržel i jezuita Jan Rybář, který řadu let působí v královéhradecké diecézi. Ocenění je určeno osobnostem, které sehrály význačnou roli v boji za obnovu svobody a demokracie Československé republiky v letech nesvobody (1938–1945) a komunistické totalitní moci (1948–1989). Spolu s českým jezuitou jej 16. listopadu v Praze převzalo dalších devatenáct osobností, z toho sedm *in memoriam*.

■ Na žádost Katolické teologické fakulty UK v Praze udělil rektor Univerzity Karlovy otcí Ludvíku Armbrusterovi titul emeritního profesora. Jmenovací dekret mu v zastoupení rektora dne 15. listopadu 2011 během malé slavnosti v sídle fakulty v Praze-Dejvicích předal děkan KTF UK Prokop Brož. *Laudatio* přednesl doc. Vojtěch Novotný.

■ Česká televize na svém druhém programu nabídla v neděli 27. listopadu životní příběh jezuitu Petra Koláře, exulanta a rytíře Řádu čestné legie. Dokument vznikl v rámci cyk-

lu Cesty víry a na režijní křeslo se usadila Jolana Matějková. V pořadu vystoupili například i pražský biskup Václav Malý a evangelický farář Miloš Rejchrt.

Klatovy

■ Po několikaleté usilovné práci v sobotu 26. listopadu byla v klatovských katakombách slavnostně otevřena nová expozice. Kryptu dnes tvoří dvě části: původní prostor, kde jsou pietně uložena mumifikovaná těla jezuitů a občanů města, a nově vytvořená výstava, která návštěvníkům přibližuje historii klatovské koleje, ikonografii kostela a působení jezuitského řádu do 18. století. Při příležitosti otevření provedlo Kolegium pro duchovní hudbu v rámci slavnostní mše jednu z raných Mozartových skladeb. Akce se zúčastnil také plzeňský biskup František Radkovský spolu s papežským nunciem arcibiskupem Giuseppem Leanzou a biskupem z Řezna Gerhardem Ludwigem Müllerem.

Malta

■ Na začátku listopadu se v jezuitském exercičním domě sv. Josefa na ostrově Malta konala mezinárodní konference jezuitů a jejich spolupracovníků působících na poli univerzitní pastorace. Téma setkání znělo

„Spiritualita v akci, univerzitní pastorační práce v náročném kontextu“ a zúčastnili se ho i tři čeští jezuité. Přijelo více než dvacet účastníků z několika evropských zemí (kromě České republiky i z Polska, Španělska, Velké Británie, Skotska, Irska, Lotyšska či Belgie), moderátorem

byl britský jezuitský teolog James Hanvey. Součástí akce byla i představení práce Jezuitské služby pro uprchlíky, diskuze nad jezuitským předprogramem Světových dní mládeže Magis, návštěva místního univerzitního centra či setkání s maltským provinciálem.

Jubilea

P. Jan Rybář	Trutnov	17. 2.	50 let kněžství
P. Josef Čupr	Kolín	18. 3.	40 let kněžství
P. Jiří Šolc	Hostýn	13. 3.	30 let kněžství
P. Josef Cukr	Velehrad	2. 1.	95 let
P. Josef Hladiš	Kolín	11. 2.	80 let
P. Petr Havlíček	Olomouc	14. 3.	40 let
P. Petr Vacík	Praha	3. 2.	35 let

Srdečně blahopřejeme

Seznam podporovatelů od 5. října do 1. prosince 2011

Jana Sobková, Frýdek-Místek; Oldřich Jindra, Velké Meziříčí; Pavel Merta; Václav Pomikálek, Studénka; Pavel Pilmajer; MUDr. Vladislav Klener; Jiří Hájek, Stříbro; Ing. Eliška Machová, Teplice; Stanislav Lapeš, Olomouc; Jan Krahulec; Sestry Římské unie řádu sv. Voršily, Jiřetín pod Jedlovou; Miroslav Dušek, Praha; Jitka Malcová; Marie Aronová, Napajedla; Jiří Riedl; Helena Blatná, Brno; Jarmila Neumannová, Praha; Nebřenská, Praha.

Všem dárcům upřímně děkujeme

Hojnost radosti z příchodu Světa,
které rozhání každý stín a temnotu našich dní,
a mnoho úspěchů v roce 2012

přeje redakce